

รายงานผลการดำเนินงานการจัดการพื้นที่อนุรักษ์ดั้งเดิม

ป่าชุมชนบ้านพร้าว ประจำปี 2565

บริษัท ยูคาลิปตัสไทย จำกัด

1 กุมภาพันธ์ 2566

บทนำ

พื้นที่ป่าชุมชนบ้านพร้าว เดิมเคยเป็นที่สาธารณประโยชน์มาก่อน เป็นที่รกร้าง และในปี 2555 ทางหมู่บ้านบ้านพร้าว จึงได้ขอจัดทำโครงการป่าชุมชนบ้านพร้าวขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์1)เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรป่าไม้อย่างต่อเนื่อง และ2)เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมทั้งขยายผลไปยังชุมชนโดยรอบเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนและพัฒนาไปสู่การสร้างเครือข่ายป่าชุมชน มีแผนงานและยุทธศาสตร์ในการดำเนินโครงการป่าชุมชน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้สมาชิกในชุมชนและบุคคลทั่วไปได้ทราบภารกิจด้านป่าชุมชน 2) ด้านการป้องกันรักษาป่าหรือเป็นการดูแลรักษาป่ามิให้บุกรุกทำลาย 3) ด้านการบำรุงและฟื้นฟูป่า เพื่อเป็นการปรับปรุงพื้นที่ป่าที่เคยบุกรุกทำลายให้มีความอุดมสมบูรณ์ขึ้น หรือเป็นการพัฒนาพื้นที่ป่าให้มีความหลากหลายทั้งจำนวนและชนิดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ 4) ด้านการศึกษาและถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อเป็นการจัดการทรัพยากรป่าไม้ แหล่งศึกษาเรียนรู้ของชุมชน และ5) ด้านอำนวยการและอื่นๆ ที่สนับสนุนการดำเนินโครงการป่าชุมชน

ปัจจุบันชุมชนได้ดูแลพื้นที่ป่าชุมชนมาอย่างต่อเนื่อง แต่ชุมชนยังขาดข้อมูลทางวิชาการเกี่ยวกับชนิดพันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ที่ใช้ในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และแผนยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ด้าน โดยเฉพาะการบำรุงและฟื้นฟูป่า และการถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับชุมชน กอปรกับบริษัท ยูคาลิปตัสไทย จำกัด ได้เล็งเห็นความสำคัญของพื้นที่ป่าชุมชนบ้านพร้าว ที่มีผลการดำเนินการอยู่ใกล้กับพื้นที่ปลูกไม้ยูคาลิปตัสของบริษัทฯ จึงได้ปรึกษาหารือกับประธานและคณะกรรมการป่าชุมชน ในการพัฒนาป่าชุมชนบ้านพร้าว ในการร่วมสนับสนุนการดูแลรักษา อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฟื้นฟูพื้นที่ป่าให้เป็นพื้นที่ตัวแทนระบบนิเวศดั้งเดิม ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการป่าชุมชน ตอบรับให้บริษัท ยูคาลิปตัสไทย จำกัด เข้าร่วมอนุรักษ์ ฟื้นฟู ดูแลจัดการพื้นที่ พัฒนาฟื้นฟูให้เป็นพื้นที่ตัวแทนระบบนิเวศดั้งเดิม ตั้งแต่วันที่ 30 ตุลาคม 2564 ที่ผ่านมา

สารบัญ

	หน้า
บทนำ	4
ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ป่าชุมชนบ้านนางาม	4
แผนและผลการดำเนินงาน ปี 2565	6
แผนการดำเนินงาน ปี 2566	6
ผลกิจกรรมของป่าชุมชนบ้านนางาม ปี 2565	9
ผลการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ	17
รายงานการตรวจประเมินพื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง	32
เอกสารอ้างอิง	34
ภาคผนวก	35

ข้อมูลพื้นฐานของป่าชุมชนบ้านพร้าว

ที่ตั้งโครงการ

ป่าชุมชนบ้านพร้าว พื้นที่โครงการเป็นพื้นที่ที่สาธารณประโยชน์ เนื้อที่ 994 ไร่ 2 งาน 58 ตารางวา เป็นโครงการป่าชุมชนบ้านพร้าว ตั้งอยู่ที่บ้านพร้าว หมู่ที่ 1 ตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

ค่าพิกัดจีดีเอส 48P 209520 E 1519044 N

พื้นที่ดำเนินโครงการ รวมทั้งสิ้น 2 แปลง รวมเนื้อที่ 994 ไร่ 2 งาน 58 ตารางวา ดังนี้
แปลงที่ 1 เป็นที่สาธารณประโยชน์ เนื้อที่ 969 ไร่ 1 งาน 52 ตารางวา
แปลงที่ 2 เป็นที่สาธารณประโยชน์ เนื้อที่ 25 ไร่ 1 งาน 6 ตารางวา

ข้อมูลทางภูมิศาสตร์

แปลงที่ 1 เนื้อที่ 969 ไร่ 1 งาน 52 ตารางวา

ด้านทิศเหนือ	จด ทางสาธารณประโยชน์
ด้านทิศตะวันออก	จด ทางสาธารณประโยชน์/พื้นที่ที่มีการครอบครอง
ด้านทิศใต้	จด ลำคลองสาธารณประโยชน์
ด้านทิศตะวันตก	จด ทางสาธารณประโยชน์

แปลงที่ 2 เนื้อที่ 25 ไร่ 1 งาน 06 ตารางวา

ด้านทิศเหนือ	จด ที่มีการครอบครอง
ด้านทิศตะวันออก	จด ที่มีการครอบครอง
ด้านทิศใต้	จด ที่มีการครอบครอง
ด้านทิศตะวันตก	จด ที่มีการครอบครอง

ลักษณะภูมิประเทศ เป็นพื้นที่ราบ ลักษณะดินเป็นดินร่วน

สภาพพื้นที่ป่าและลักษณะทางนิเวศวิทยา

สภาพพื้นที่ป่าเป็นป่าเบญจพรรณและป่าเต็งรัง มีพรรณไม้หลากหลายชนิด เช่น อะรง ประดู่ แดง แคล้อย ฉนวน มะค่าแต้ ติ้ว กระโดน ตะคร้อ แดง มะหาด ยอป่า มะม่วงป่า ใผ่ป่า พลวง เต็ง เป็นต้น และเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าต่างๆ เช่น กระรอก กระแต งูสิงขรรคมดา นกเขา เป็นต้น

สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศของจังหวัดสระแก้ว เป็นแบบร้อนชื้นหรือภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้าสะวันนา (Aw) ตามการแบ่งเขตภูมิอากาศแบบเคิเพิน ได้รับอิทธิพลของมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดพา มวลอากาศเย็นลง

มาปกคลุมในช่วงฤดูหนาว ทำให้อากาศเย็นตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดปกคลุมในช่วงฤดูฝน ตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ทำให้อากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกทั่วไป มีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี 27.9 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุด เฉลี่ย 33.6 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.6 องศาเซลเซียส

ทรัพยากรดิน

พื้นที่ป่าชุมชนบ้านพร้าว มีกลุ่มชุดดินที่พบอยู่ในพื้นที่จำนวน 2 กลุ่มชุดดิน ได้แก่ กลุ่มชุดดินที่ 46 และ 48 จากข้อมูลของกรมพัฒนาที่ดินรายตำบล แต่ละกลุ่มชุดดินมีลักษณะดังนี้

กลุ่มชุดดินที่ 46 กลุ่มดินต้นถึงกึ่งกรวด หรือเศษหินปนลูกรังหนามาก ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำ เกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินในพื้นที่ที่มีความลาดชัน และบางพื้นที่มีกึ่งกรวดหรือเศษหินกระจัดกระจายอยู่ที่ผิวดิน

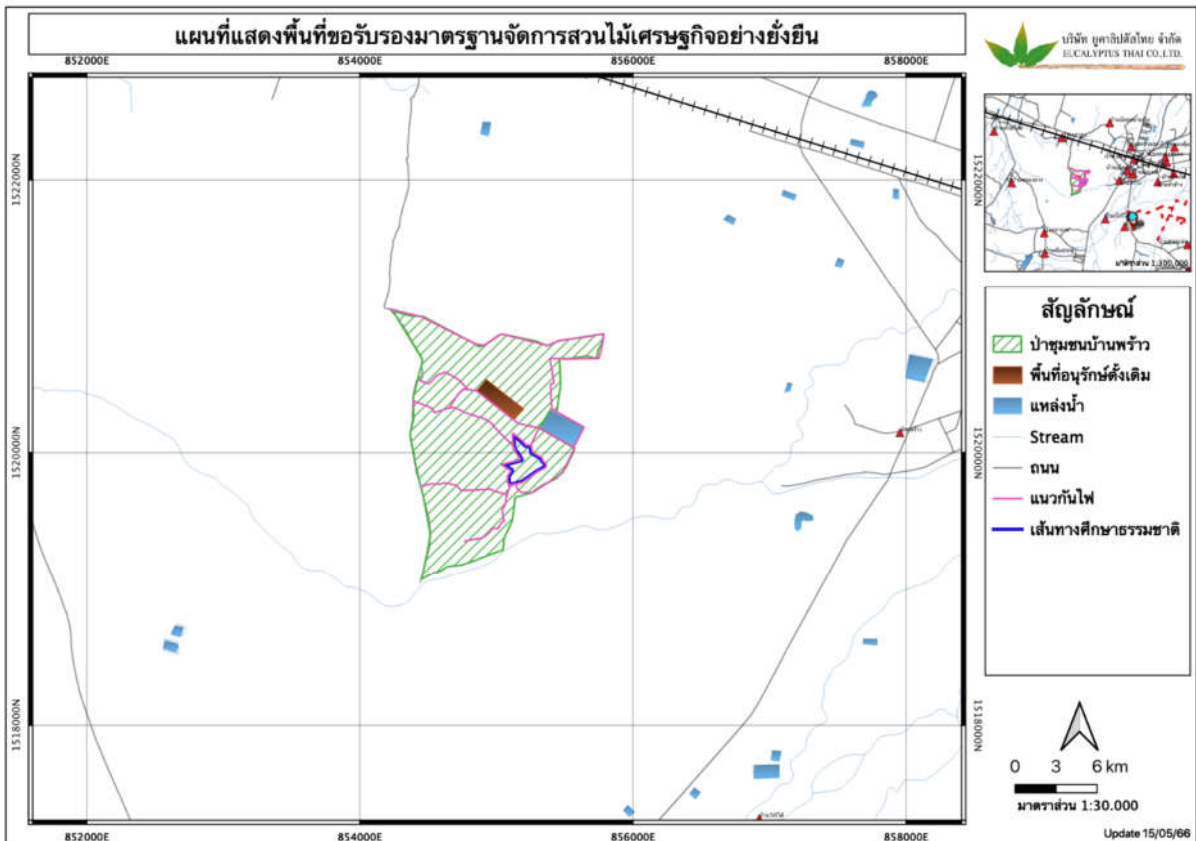
กลุ่มชุดดินที่ 48 กลุ่มดินต้นถึงกึ่งหิน หรือเศษหิน และอาจพบชั้นหินพื้นภายในความลึก 150 ซม.จากผิวดิน ปฏิกริยาของดินเป็นกรดถึงเป็นกลาง การระบายน้ำดี ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำและเกิดการชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดินในพื้นที่ที่มีความลาดชัน

คณะกรรมการป่าชุมชนบ้านพร้าว

1.นายพานิช มูลเชื้อ	ประธานกรรมการ
2.นายณรงค์ จานพงศ์	รองประธานกรรมการ
3.นายจำเนียร สนครบุรี	รองประธานกรรมการ
4.นางสาวสรชา เกตุแก้ว	เลขานุการ
5.นายทวนธง เกิดแก้ว	เหรัญญิก
6.นายสุพรรณ พงษ์เจริญ	กรรมการ
7.นายวรชีพ สุนา	กรรมการ
8.นายสุทธิชาติ ท่าประสาร	กรรมการ
9.นายปัญญา แผ่นเงิน	กรรมการ
10.นายบุคดี อรัญนาจ	กรรมการ
10.นายฉลอง แก้วประกอบ	กรรมการ
10.นางสาววิไลวัลย์ บุญศรี	กรรมการ

ตามมติที่ประชุมคณะกรรมการป่าชุมชน ต้อนรับให้บริษัท ยูคาลิปตัสไทย จำกัด เข้าร่วมอนุรักษ์ ฟื้นฟู
ดูแลจัดการพื้นที่ พัฒนาฟื้นฟูให้เป็นพื้นที่ตัวแทนระบบนิเวศดั้งเดิม ตั้งแต่วันที่ 30 ตุลาคม 2564 ที่ผ่านมา
อ้างอิง : หนังสือตอบรับการเข้าร่วมอนุรักษ์ ฟื้นฟู ดูแลจัดการพื้นที่ ป่าชุมชนบ้านพร้าว

แผนที่ป่าชุมชนบ้านพร้าว

การเข้าร่วมจัดการพื้นที่ป่าชุมชนบ้านพร้าว

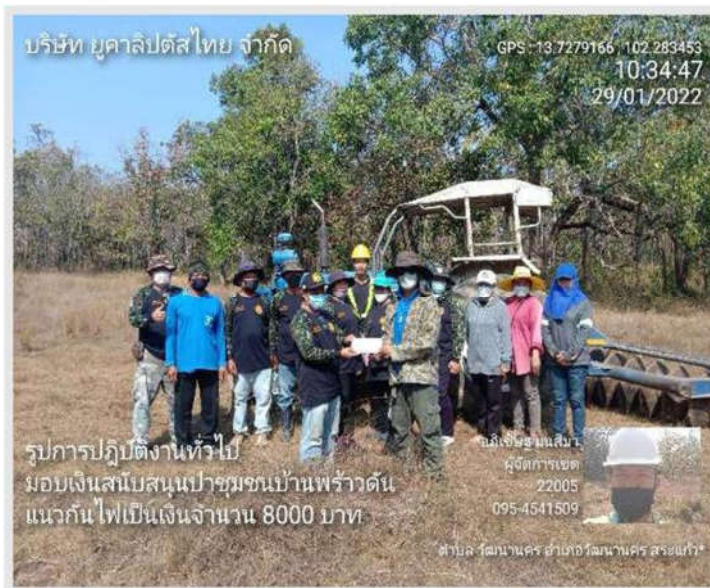
ผลการดำเนินงาน ปี 2565

เป้าหมายดำเนินการปี 2565	เป้าหมาย	ผลงานปี 2565
1.ด้านการอนุรักษ์		
1.1 ทำแนวกันไฟ (แนวเขตที่เสี่ยงต่อไฟลามเข้าไป)	ปีละ 1 ครั้ง	ทำแนวกันไฟ
1.2 สำรวจและติดตามความหลากหลายของพืช สัตว์	ปีละ 1 ครั้ง	กำหนดจุดสำรวจพืชแปลงถาวร และรายงานผลการสำรวจพืช สัตว์
2.ด้านการฟื้นฟู		
2.1 ปลูกต้นไม้ทดแทนพื้นที่ตัวแทนระบบนิเวศดั้งเดิม	ปีละ 1 ครั้ง	ปลูกต้นไม้ในพื้นที่ว่างเปล่า
2.2 บำรุงต้นไม้ที่ปลูกเสริมในพื้นที่	ปีละ 1 ครั้ง	ยังไม่ได้ดำเนินการ
2.3 ติดตามการเจริญเติบโตและการเพิ่มขึ้นของจำนวนต้นไม้ในพื้นที่ดั้งเดิม	ปีละ 1 ครั้ง	ยังไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจากมีเพียงการวางจุดสำรวจต้นไม้จำนวน 2 จุด
2.4 ติดตามผลกระทบ(การพังทลายของดิน, ไฟไหม้, โรคและแมลง)	ปีละ 1 ครั้ง	ไม่พบผลกระทบจากการพังทลายของดิน, ไฟไหม้, โรคและแมลงในพื้นที่ป่าชุมชน และติดตามเปอร์เซ็นต์รอดตายของไม้
3.ด้านการใช้ประโยชน์		
3.1 จัดทำบันทึกการใช้ประโยชน์ของป่าชุมชน	ทุกเดือน	จัดทำบันทึกการใช้ประโยชน์ของป่าชุมชน
4.ด้านการตรวจติดตามและประเมินผล		
4.1 ประชุมร่วมกับคณะกรรมการป่าชุมชน	ทุกครั้งที่มีการประชุม	ไม่มีการประชุมคณะกรรมการป่าชุมชน เนื่องจากสถานการณ์แพร่ระบาดโควิด 19
4.2 กำหนดแผนปฏิบัติการประจำปีร่วมกับชุมชน	ปีละ 1 ครั้ง	กำหนดแผนปฏิบัติการประจำปีร่วมกับชุมชน
4.3 ติดตามการดำเนินงานตามแผนงานที่วางไว้กับชุมชน	ตามแผนงานที่วางไว้	รายงานผลการติดตามการดำเนินงานของป่าชุมชน
4.4 สรุปผลการดำเนินงานของป่าชุมชน	ปีละ 1 ครั้ง	สรุปผลการดำเนินงานของป่าชุมชน

1.1 การทำแนวกันไฟ (แนวเขตที่เสี่ยงต่อไฟลามเข้าไป)

เป้าหมาย : เพื่อป้องกันการเกิดไฟป่าที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีและช่วยลดความเสียหายของต้นไม้ในป่าชุมชน

ได้ดำเนินการทำแนวกันไฟ ณ ป่าชุมชนบ้านพร้าวในวันที่ 29 มกราคม 2565 โดยใช้รถไถ เป็นระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร เพื่อป้องกันการเกิดไฟป่าที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีและช่วยลดความเสียหายของต้นไม้ในป่าชุมชนได้ และได้อบรมความปลอดภัยในการใช้เครื่องจักรให้กับคนขับรถไถด้วย

ภาพที่ 1 แสดงการทำแนวกันไฟโดยใช้รถไถ

1.2 สำรวจและติดตามความหลากหลายของพืช สัตว์

เป้าหมาย : เพื่อทราบชนิดไม้ที่พบในพื้นที่ป่าชุมชน และติดตามการเปลี่ยนแปลงการเติบโต การเพิ่มจำนวนชนิดไม้ของจุดสำรวจ

ผู้จัดการสวนป่า คณะทำงานและคณะกรรมการป่าชุมชน ได้เข้าสำรวจต้นไม้ในป่าชุมชนบ้านนางาม และกำหนดจุดติดตามการเปลี่ยนแปลงความหลากหลายทางชีวภาพของป่าชุมชนจำนวน 2 จุด เมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2565 เพื่อทราบชนิดไม้ที่พบในพื้นที่ป่าชุมชน และติดตามการเปลี่ยนแปลงการเติบโต การเพิ่มจำนวนชนิดไม้ของจุดสำรวจ ซึ่งรายละเอียดการสำรวจและรายงานผลการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ อยู่ในรายละเอียดของรายงานผลการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในหน้าที่ 14

ภาพที่ 2 แสดงการกำหนดจุดสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพ

2.1 ปลูกลงไม้ทดแทนพื้นที่ตัวแทนระบบนิเวศดั้งเดิม

เป้าหมาย : เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว พื้นที่ป่าชุมชนในพื้นที่ว่างเปล่า

ผู้จัดการสวนป่า คณะทำงาน และคณะกรรมการป่าชุมชน ได้มอบน้ำดื่มและร่วมกันปลูกลงไม้ เพื่อฟื้นฟูพื้นที่ว่างเปล่า ในวันที่ 4 สิงหาคม 2565 เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง โดยมีชนิดไม้ประกอบด้วย มะขามป้อม จีเหล็ก เป็นต้น

ภาพที่ 3 แสดงงานปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง

2.4 การติดตามผลกระทบ (การพังทลายของดิน,ไฟไหม้,โรคและแมลง)

เป้าหมาย : เพื่อติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่ป่าชุมชน

ผู้จัดการสวนป่า คณะทำงาน ได้เข้าพบประธานคณะกรรมการป่าชุมชน ในวันที่ 11 มิถุนายน 2565 เพื่อติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นกับพื้นที่ป่าชุมชน ติดป้ายชื่อต้นไม้ และสำรวจสัตว์ป่าในป่าชุมชน จากการสอบถาม พบว่าในปี 65 ที่ผ่านมาไม่พบผลกระทบที่เกิดจากการพังทลายของดิน ไฟไหม้ โรคและแมลงที่ระบาดในพื้นที่ และติดป้ายชื่อต้นไม้ รวมทั้งสำรวจสัตว์ป่าในพื้นที่ป่าชุมชน

ภาพที่ 4 ติดป้ายชื่อต้นไม้ตามเส้นทางสำรวจและสำรวจสัตว์ป่าในพื้นที่ป่าชุมชน

วิธีดำเนินการ

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลชนิดพันธุ์พืช ได้จาก

1.1. ข้อมูลจากการลงพื้นที่จริง หรือข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากกระบวนการแบบมีส่วนร่วม โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง การลงพื้นที่ การสังเกต การลงพื้นที่สำรวจพันธุ์พืช

1.2. ข้อมูลจากเอกสารหรือข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้มาจากการศึกษา เอกสาร คู่มือ และตรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือข้อมูลของพื้นที่ป่าใกล้เคียง

1.3. ข้อมูลจากการวางแผนตัวอย่างเพื่อเป็นตัวแทนพื้นที่ระบบนิเวศของพื้นที่ จำนวน 2 จุด เพื่อติดตามข้อมูลการเปลี่ยนแปลงจำนวน ชนิดพันธุ์พืช และการเติบโตของต้นไม้

คัดเลือกพื้นที่ตัวอย่างในบริเวณพื้นที่ที่กันไว้สำหรับเป็นตัวแทนพื้นที่ระบบนิเวศของพื้นที่ของสวนป่า จำนวน 2 จุด เพื่อเป็นตัวแทนการศึกษาโครงสร้างและองค์ประกอบพรรณพืชภายในป่า และนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการเปรียบเทียบองค์ประกอบชนิดพันธุ์พืชในป่าธรรมชาติบริเวณใกล้เคียง ว่าภายในพื้นที่ป่าอนุรักษ์นั้นมีการสืบต่อพันธุ์ตามธรรมชาติ (natural regeneration) ของชนิดพันธุ์พืชดั้งเดิม (native species) มากน้อยเพียงใด ในที่นี่จะทำการสุ่มแบบเจาะจง (purposive random sampling) บริเวณที่ถือว่าเป็นหมู่ไม้ที่เป็นตัวแทนที่ดีของพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ด้วยวิธีการวางแผนตัวอย่างชั่วคราว โดยแบ่งเป็นแปลงย่อยขนาด 10 เมตร x 10 เมตร, 4 เมตร x 4 เมตร และ 1 เมตร x 1 เมตร เพื่อใช้ในการสำรวจ 1) ไม้ใหญ่ (tree) คือ ไม้ที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางเพียงอก 1.30 เมตร (Diameter at breast height, DBH) มากกว่า 4.5 cm 2) ไม้รุ่น (sapling) คือ ไม้ที่มีขนาด DBH น้อยกว่า 4.5 cm แต่สูงเกิน 1.3 m และ 3) กล้าไม้ (seedling) คือ ไม้ที่มีความสูงน้อยกว่า 1.30 เมตร ตามลำดับ สำหรับพรรณไม้ที่ไม่สามารถทำการจำแนกชนิดได้ในภาคสนามจะใช้วิธีเก็บตัวอย่าง (Specimens) จำนวนชนิดละ 5 ตัวอย่าง เพื่อนำมาจำแนกและเปรียบเทียบกับชนิดพรรณไม้ ในหอพรรณไม้ ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืชไม้ต่อไป

1.4 จากนั้นนำข้อมูลชนิดพันธุ์ที่พบ ระบุข้อมูลชื่อทางวิทยาศาสตร์ และชื่อวงศ์ของต้นไม้

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลชนิดพันธุ์สัตว์ ได้จาก

2.1. ข้อมูลจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากกระบวนการแบบมีส่วนร่วม โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง การลงพื้นที่ การสังเกต

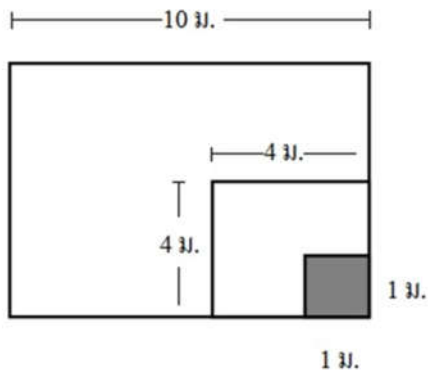
2.2. จากนั้นนำข้อมูลชนิดพันธุ์สัตว์ ระบุชื่อวิทยาศาสตร์, ชื่อวงศ์, และประเมินสถานภาพตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์, 2535 ,กฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 และอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES) โดยตรวจสอบ CITES listed species บน Website : <https://www.cites.org/eng/disc/species.php>

ผลการดำเนินงาน

1. ทรัพยากรพืช

ในการสำรวจพันธุ์พืชในเดือน มีนาคม 2565 ได้กำหนดจุดที่ใช้ในการสำรวจ จำนวน 2 จุด
จุดที่ 1 บริเวณพื้นที่ที่มีจำนวนต้นไม้ใหญ่จำนวนมาก และจำนวนต้นไม้ค่อนข้างสมบูรณ์
จุดที่ 2 บริเวณพื้นที่ที่มีจำนวนต้นไม้ใหญ่จำนวนมาก และจำนวนต้นไม้ค่อนข้างสมบูรณ์

ในการสำรวจพืช จะทำการสำรวจไม้ใหญ่ (Tree) ไม้หนุ่ม (Sapling) และกล้าไม้ (Seedling) ดังต่อไปนี้
เก็บข้อมูลแต่ละพื้นที่ โดยการวางแปลงถาวรขนาด 10x10 เมตร เพื่อศึกษาไม้ใหญ่ (Tree) คือ ไม้ที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางตั้งแต่ 4.5 เซนติเมตร ขึ้นไป ภายในแปลงย่อยแต่ละแปลงจะวางแปลงขนาด 4x4 เมตร เพื่อศึกษาไม้หนุ่ม (Sapling) คือ ไม้ที่มีเส้นผ่านศูนย์กลางน้อยกว่า 4.5 เซนติเมตร และสูงตั้งแต่ 1.30 เมตร ขึ้นไป และ ขนาด 1x1 เมตร เพื่อศึกษากกล้าไม้ (Seedling) คือ ไม้ที่มีความสูงน้อยกว่า 1.30 เมตร ตามลำดับ ทำการเก็บข้อมูลด้านองค์ประกอบของชนิดพันธุ์พืช และขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางเพียงอก 1.30 เมตร พร้อมทำการจัดจำแนกชนิดพันธุ์ไม้ทั้งหมดที่พบในแต่ละแปลงตัวอย่าง สำหรับพันธุ์ไม้ที่ไม่สามารถจัดจำแนกได้ในภาคสนามจะทำการเก็บตัวอย่าง เพื่อนำไปสอบถามผู้เชี่ยวชาญพันธุ์ไม้ป่าต่อไป

ภาพที่ 1 แสดงการวางผังสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพด้านพืช ของจุดที่ใกล้แหล่งน้ำ ต้นไม้ใหญ่

1.1 ผลการสำรวจพรรณไม้ของจุดสำรวจที่ 1 และ 2

จากการสำรวจพรรณไม้ในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านพร้าว จำนวน 2 จุด พบพรรณไม้ทั้งสิ้น จำนวน 20 ชนิด ซึ่งพันธุ์ไม้อยู่ในวงศ์ GRAMINEAE, FABACEAE , DIPTEROCARPACEAE, LEGUMINOSAE- MIMOSOIDEAE, MYRTACEAE, BURSERACEAE, RUBIACEAE, CLUSIACEAE, ANACARDIACEAE, LAMIACEAE ดังแสดงในตารางที่ 1-6

1.2 การสอบถามพรรณไม้ที่พบในพื้นที่ป่าชุมชน

จากการสอบถามข้อมูลพรรณไม้ในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านพร้าว พบพรรณไม้ทั้งสิ้น จำนวน 19 ชนิด ซึ่งพันธุ์ไม้อยู่ในวงศ์ GRAMINEAE, FABACEAE , DIPTEROCARPACEAE, LEGUMINOSAE- MIMOSOIDEAE, MYRTACEAE, BURSERACEAE, RUBIACEAE, CLUSIACEAE, ANACARDIACEAE, LAMIACEAE, BIGNONIACEAE ดังแสดงในตารางที่ 7

1.3 การตรวจเอกสารงานวิจัยเพิ่มเติม

สภาพพื้นที่ป่าของป่าชุมชนบ้านพร้าวเป็นป่าเต็งรัง ซึ่งจากการศึกษาสังคมพืชไม้ป่าระยะเริ่มต้นพัฒนาของพื้นที่ป่าชุมชนบ้านพร้าวของปริณดาและคณะ (2560) พบว่า บริเวณพื้นที่เปิดโล่ง จะพบสังคมพืชพื้นล่าง พบหญ้า 2 ชนิด ได้แก่ หญ้าแฝก *Chrysopogon zizanioides*(L.) Roberty และหญ้าเพ็ก *Veitnamosasa pusilla* (Chevlier a.Camus) ส่วนสังคมพืชไม้หนุ่ม ในขณะที่พื้นที่ขอบชายป่าด้านนอก พบไม้หนุ่ม จำนวน 2 ชนิด 2 วงศ์ ได้แก่ วงศ์หว่า Myrtaceae และวงศ์มะม่วง Anacardiaceae ประกอบด้วย หว่าขี้แพะ และอ้อยช้าง และสังคมพืชไม้ใหญ่ พบว่าพื้นที่ถูกรบกวนจากไฟป่าบ่อยครั้ง พบไม้ใหญ่ จำนวน 56 ชนิด จาก 27 วงศ์ ส่วนใหญ่อยู่ในวงศ์ถั่ว FABACEAE, วงศ์ยาง DIPTEROCARPACEAE และวงศ์มะแฟน BURSERACEAE พรรณไม้เด่น 5 ชนิด ประกอบด้วย ประดู่ป่า(*Pterocarpus macrocarpus*), เต็ง (*Shorea obtuse*), มะกอกเกลื้อน(*Canarium subulatum*), มะค่าแต้ (*Sindora siamensis*) และแดง (*Xylia xylocarpa*)

พนม และ จักรพงษ์ (2562) ได้ศึกษาความหลากหลายชนิดของพืชพื้นล่างในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านพร้าว อ.วัฒนานคร จ.สระแก้ว ได้ดำเนินการระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2559 - มกราคม 2561 ซึ่งมีสภาพป่าเป็นป่าเต็งรัง ความสูงจาก ระดับน้ำทะเล 20-50 เมตร เพื่อรวบรวมและจัดทำบัญชีรายชื่อพรรณไม้ พบพันธุ์ไม้พื้นล่างทั้งหมด 225 ชนิด จำแนกเป็น 4 กลุ่มคือ เฟิร์นและพืชใกล้เคียงเฟิร์น จำนวน 4 วงศ์ 4 สกุล 4 ชนิด พืชเมล็ดเปลือก 1 ชนิด พืชมีดอกกลุ่มพืชใบเลี้ยงคู่ 41 วงศ์ 119 สกุล 155 ชนิด และพืชมีดอกกลุ่มพืชใบเลี้ยงเดี่ยว 19 วงศ์ 37 สกุล 65 ชนิด พืชที่มีความหลากหลายชนิดมากที่สุดคือ วงศ์ถั่ว จำนวน 20 สกุล 26 ชนิด รองลงมา คือ วงศ์กก

(Cyperaceae) 14 ชนิด และวงศ์ชบา (Malvaceae) 13 ชนิด พืชที่เสี่ยงต่อการสูญพันธุ์ 1 ชนิด คือ ปรังป่า (*Cycas siamensis*)

ชัชพิมุข และคณะ (2564) ได้ศึกษาโครงสร้างและความหลากหลายของพรรณไม้ การจัดกลุ่มหมู่ไม้และการกระจายเชิงพื้นที่ของพรรณไม้ป่าเต็งรังที่สัมพันธ์กับปัจจัยแวดล้อมในพื้นที่บริเวณสถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช พบพรรณไม้ทั้งหมด 88 ชนิด จาก 68 สกุล และ 36 วงศ์ไม้ใหญ่มีพรรณไม้เด่น ได้แก่ รัง ประดู่ป่า เต็ง กุ้ง และแดง ขณะที่ไม้หนุมมีพรรณไม้เด่น ได้แก่ ขอบป่า ประดู่ป่า กางขี้มอด หมักม่อ และคำมอกน้อย การจำแนกหมู่ไม้ ด้วยวิธีการจัดกลุ่มหมู่ไม้ (cluster analysis) สามารถแบ่งกลุ่มหมู่ไม้ที่ระดับความคล้ายคลึงร้อยละ 50 ออกได้เป็น 7 กลุ่มหมู่ไม้ ซึ่งพรรณไม้เด่นในอันดับแรก ๆ ของแต่ละกลุ่มไม้แตกต่างกัน ประกอบไปด้วย รัง เต็ง ประดู่ป่า และ กุ้ง ซึ่งสามารถแยกกลุ่มออกจากกันได้ที่พรรณไม้เด่นลำดับรองลงมา ได้แก่ หมักม่อ กางขี้มอด กระท่อมหมูกุ้ง พะยอม กราด และแดง ในส่วนของการกระจายเชิงพื้นที่ของพรรณไม้นั้นมีความแตกต่างระหว่างชนิดกับปัจจัยแวดล้อม เมื่อพิจารณาจากความสูงของพื้นที่ พบว่า ยางกราด กระท่อมหมู และเต็ง จะพบในบริเวณพื้นที่ราบต่ำของแปลงถาวร ขณะที่ หมักม่อ แดง มะค่าแต้ คำมอกหลวง รัง ชิงชัน และกางขี้มอด มักพบกระจายในบริเวณพื้นที่สูง

จากข้อมูลการประเมินสถานภาพทางอนุรักษณ์ตาม IUCN (2010) พบว่า มีไม้ประดู่และยางกราด อยู่ในสถานะใกล้สูญพันธุ์ (EN) ไม้พะยอม อยู่ในสถานะใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง (CR) ไม้แดงอยู่ในสถานะ มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ (VU) และไม้ยางพลวง อยู่ในสถานะใกล้ถูกคุกคาม (NT) แนวทาง คือ ควรมีการเฝ้าระวังการขโมยตัดโค่น ทำลาย / ตายจากไฟไหม้ตามธรรมชาติได้ และหากมีการปลูกเสริมควรเลือกชนิดไม้ประดู่ พะยอม ยางพลวง ไม้แดง พะยอม พลวง เต็งนำมาปลูกเสริมในพื้นที่เป็นอันดับแรกก่อนเลือกพืชชนิดอื่น มาปลูกในพื้นที่

จุดสำรวจตัวอย่างที่ 1 สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ราบ พิกัดจุดสำรวจ : 13.727788 102.284406

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลรายชื่อพรรณไม้ที่พบจากการสำรวจจุดที่ 1 ในเขตพื้นที่ 10x10 ม.

ที่	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อพฤกษศาสตร์	วงศ์	วิสัย	จำนวน	IUCN
1	ไผ่ป่า	<i>Bambusa bambos</i>	GRAMINEAE	S	1	-
2	หว่า	<i>Syzygium cumini</i>	MYRTACEAE	T	3	LC
4	ยางเหียง	<i>Dipterocarpus tuberculatus</i>	DIPTEROCARPACEAE	T	2	NT
5	คิ้วแดง	<i>Cratoxylum cochinchinense</i>	CLUSIACEAE	T	3	LC
6	คีนนง	<i>Vitex limonifolia</i>	LAMIACEAE	T	1	LC
7	ตะกู่	<i>Anthocephalus chinensis</i> (Lam.) A. Rich. ex Walp	RUBIACEAE	T	1	-

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลรายชื่อพรรณไม้ที่พบจากการสำรวจจุดที่ 1 ในเขตพื้นที่ 4x4 ม.

ที่	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อพฤกษศาสตร์	วงศ์	วิสัย	จำนวน	IUCN
1	หว่า	<i>Syzygium cumini</i>	MYRTACEAE	T	2	LC
2	ประคู้	<i>Pterocarpus macrocarpus</i>	FABACEAE	T	1	EN

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลรายชื่อพรรณไม้ที่พบจากการสำรวจจุดที่ 1 ในเขตพื้นที่ 1x1 ม.

ที่	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อพฤกษศาสตร์	วงศ์	วิสัย	จำนวน	IUCN
1	คิ้วขาว	<i>Cratoxylum cochinchinense</i>	CLUSIACEAE	T	1	LC
2	พะยุง	<i>Dalbergia cochinchinensis</i>	FABACEAE	ST	1	CR

หมายเหตุ T= ไม้ต้น S= ไม้พุ่ม ST= ไม้ต้นขนาดเล็ก

1/IUCN หมายถึง การประเมินสถานภาพการอนุรักษ์ตาม IUCN (2010) EN = ใกล้เคียงสูญพันธุ์ CR= ใกล้เคียงสูญพันธุ์อย่างยิ่ง

VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ NT= ใกล้สูญคุกคาม LC= เป็นกังวลน้อยที่สุด

จุดสำรวจตัวอย่างที่ 2 สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ราบ พิกัดจุดสำรวจ : 13.727300 102.283132

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลรายชื่อพรรณไม้ที่พบจากการสำรวจจุดที่ 2 ในเขตพื้นที่ 10x10 ม.

ที่	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อพฤกษศาสตร์	วงศ์	วิสัย	จำนวน	IUCN
1	ไม้แดง	<i>Xylia xylocarpa</i> (Roxb.) Taub.	LEGUMINOSAE- MIMOSOIDEAE	T	4	VU
2	ประคู้	<i>Pterocarpus macrocarpus</i>	FABACEAE	T	1	EN
3	เต็ง	<i>Shorea obtusa</i> Wall.	DIPTEROCARPACEAE	T	2	NT
4	เขว้า	<i>Adina cordifolia</i>	RUBIACEAE	T	2	-
5	ยางพลวง	<i>Dipterocarpus tuberculatus</i>	DIPTEROCARPACEAE	T	1	NT
6	พลับพล่า (จี่เถ่า)	<i>Microcos tomentosa</i>	TILIACEAE	T	1	LC
7	มะกอกเลื่อม	<i>Canarium sabulatum</i>	BURSERACEAE	T	1	-
8	น้ำเกลี้ยง	<i>Gluta usitata</i> (Wall.) Ding Hou	ANACARDIACEAE	T	1	-

ตารางที่ 5 แสดงข้อมูลรายชื่อพรรณไม้ที่พบจากการสำรวจจุดที่ 2 ในเขตพื้นที่ 4x4 ม.

ที่	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อพฤกษศาสตร์	วงศ์	วิสัย	จำนวน	IUCN
1	ไม้แดง	<i>Xylia xylocarpa</i>	LEGUMINOSAE- MIMOSOIDEAE	T	1	VU
2	มะกอกเลื่อม	<i>Canarium sabulatum</i>	BURSERACEAE	T	1	-
3	น้ำเกลี้ยง	<i>Gluta usitata</i> (Wall.) Ding Hou	ANACARDIACEAE	T	1	-

ตารางที่ 5 แสดงข้อมูลรายชื่อพรรณไม้ที่พบจากการสำรวจจุดที่ 2 ในเขตพื้นที่ 1x1 ม.

ที่	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อพฤกษศาสตร์	วงศ์	วิสัย	จำนวน	IUCN
1	ไผ่เพ็ก	<i>Vietnamosasa pusilla</i>	GRAMINEAE	T	1	-
2	ตานกกด	<i>Ellipanthus tomentosus</i>	CONNARACEAE	T	1	-
3	กระบกนา	<i>Irvingia malayana</i>	IRYINGIACEAE	T	2	LC
4	พลับพล่า(จี่เถ่า)	<i>Microcos tomentosa</i>	TILIACEAE	T	1	LC

หมายเหตุ T= ไม้ต้น S = ไม้พุ่ม ST = ไม้ต้นขนาดเล็ก

ตารางที่ 7 แสดงข้อมูลพรรณไม้จากการสำรวจร่วมกับชุมชน

ที่	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อพฤกษศาสตร์	วงศ์	วิสัย	IUCN
1	กระท่อม	<i>Anthocephalus chinensis</i>	RUBIACEAE	T	-
2	กาสามปีก	<i>Vitex peduncularis</i>	VERBENACEAE	T	-
3	คูน	<i>Cassia fistula</i>	LEGUMINOSAE- CAESALPINOIDEAE	T	LC
4	แคฝอย	<i>Stereospermum tetragonum</i>	BIGNONIACEAE	T	-
5	จ้าว	<i>Bombax ceiba</i> L.	MALVACEAE	T	LC
6	ฉนวน	<i>Dalbergia nigrescens</i> Kurz	FABACEAE	T	-
7	ตัวแดง	<i>Cratogeomys cochinchinense</i>	CLUSIACEAE	T	LC
8	นนทรี	<i>Peltophorum pterocarpum</i>	FABACEAE	T	-
9	ประคู้	<i>Pterocarpus macrocarpus</i>	FABACEAE	T	EN
10	พะยุง	<i>Dalbergia cochinchinensis</i>	FABACEAE	T	CR
11	พุทราป่า	<i>Ziziphus mauritiana</i>	RHAMNACEAE	T	LC
12	มะกอกเลื่อม	<i>Canarium sabulatum</i>	BURSERACEAE	T	-
13	ชนนชัย	<i>Buchanania siamensis</i>	ANACARDIACEAE	T	-
14	ไม้แดง	<i>Xylia xylocarpa</i>	LEGUMINOSAE- MIMOSOIDEAE	T	VU
15	ยางกราด	<i>Dipterocarpus intricatus</i>	DIPTEROCARPACEA E	T	EN
16	ยางเหียง	<i>Dipterocarpus obtusifolius</i>	DIPTEROCARPACEAE	T	-
17	สะเดา	<i>Azadirachta indica</i>	MELIACEAE	T	LC
18	พลองเหมือด	<i>Memecylon edule</i> Roxb.	MELASTOMATACEAE	T	-
19	อะราง	<i>Peltophorum dasyrachis</i>	CAESALPINIACEAE	T	-

หมายเหตุ T= ไม้ต้น S= ไม้พุ่ม ST= ไม้ต้นขนาดเล็ก

1/ IUCN หมายถึง การประเมินสถานภาพการอนุรักษ์ตาม IUCN (2010) EN = ใกล้เคียงสูญพันธุ์ CR= ใกล้เคียงสูญพันธุ์อย่างยิ่ง
VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ NT= ใกล้ถูกคุกคาม LC= เป็นกังวลน้อยที่สุด

ตารางที่ 8 แสดงภาพถ่ายตัวอย่างของต้นไม้ที่สำรวจพบในป่าชุมชนบ้านพร้าว

	
ประดู่	เต็ง
 <small>www.phargarden.com by Sudarat Homhual</small>	
ไม้แดง	กาสามปีก
	
แคฝอย	จิ้ง

ตารางที่ 8 แสดงภาพตัวอย่างของต้นไม้ที่สำรวจพบในป่าชุมชนบ้านพร้าว

	
คูณ	อะราง
	
กระท่อม	ไผ่เพ็ก
	
พะยอม	ฉนวน

2.ทรัพยากรสัตว์ป่า

2.1 การสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและคณะกรรมการป่าชุมชน

จากการสอบถามเพื่อทราบชนิดพันธุ์สัตว์ โดยใช้วิธีการบันทึกชนิดของสัตว์ที่พบในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านพร้าวเมื่อ 2-3 ปีที่ผ่านมา โดยแยกเป็นกลุ่มๆ ดังนี้

2.1.1 สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม

จากการสอบถามความหลากหลายชนิดของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านพร้าว พบว่า สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมที่พบมี จำนวน 4 ชนิด (Species) 4 วงศ์ (Family) และเมื่อประเมินสถานภาพปัจจุบันของสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม พบว่า การประเมินสถานภาพทางการอนุรักษ์ตาม IUCN และไม่พบเป็นสัตว์คุ้มครองพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์, 2535 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 จำนวน 1 ชนิด และจากการประเมินสถานภาพตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES) ไม่พบว่าเป็นสัตว์ที่อยู่ในบัญชีแนบท้ายของ CITES ตาม Appendix I, II, III จากการตรวจสอบ CITES listed species บน Website : <https://www.cites.org/eng/disc/species.php> รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 9

2.1.2 นก

จากการสอบถามความหลากหลายชนิดของนกในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านพร้าว พบว่า นกที่พบมีจำนวน 9 ชนิด (Species) 9 วงศ์ (Family) และเมื่อประเมินสถานภาพปัจจุบันของนกพบว่า นกชนิดที่สำรวจพบเป็นสัตว์คุ้มครองพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์, 2535 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 จำนวน 9 ชนิด และจากการประเมินสถานภาพตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญ

พันธู์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES) ไม่พบว่าเป็นสัตว์ที่อยู่ในบัญชีแนบท้ายของ CITES จากการตรวจสอบ CITES listed species บน Website :

<https://www.cites.org/eng/disc/species.php> รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 11

2.1.3 สัตว์เลี้ยงลูกและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก

จากการสอบถามความหลากหลายชนิดของสัตว์เลี้ยงลูกและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านพร้าว พบว่า สัตว์เลี้ยงลูกและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกที่พบมี จำนวน 2 ชนิด (Species) 2 วงศ์ (Family) และเมื่อประเมินสถานภาพปัจจุบันของสัตว์เลี้ยงลูกและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกพบว่า สัตว์เลี้ยงลูกและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบกชนิดที่สำรวจพบเป็นสัตว์คุ้มครองพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์, 2535 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 จำนวน 2 ชนิด และจากการประเมินสถานภาพตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES) ไม่พบว่าเป็นสัตว์ที่อยู่ในบัญชีแนบท้ายของ CITES จากการตรวจสอบ CITES listed species บน Website :

<https://www.cites.org/eng/disc/species.php> รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 10

สำหรับชนิดพันธุ์ของสัตว์ป่าและพืชป่าที่ CITES ควบคุมจะระบุไว้ในบัญชีหมายเลข 1,2,3 (Appendix) ของอนุสัญญาฯ โดยได้กำหนดหลักการไว้ว่า

ชนิดพันธุ์ในบัญชีหมายเลข 1 เป็นชนิดพันธุ์ของสัตว์ป่าและพืชป่าที่ ห้ามค้าโดยเด็ดขาด เนื่องจากใกล้จะสูญพันธุ์ ยกเว้นเพื่อการศึกษา วิจัยและเพาะพันธุ์แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นจะต้องได้รับความยินยอมจากประเทศที่จะนำเข้าเสียก่อน ประเทศส่งออกจึงจะออกไปอนุญาตส่งออกให้ได้ โดยจะต้องคำนึงถึงความอยู่รอดของชนิดพันธุ์นั้นด้วย

ชนิดพันธุ์ในบัญชีหมายเลข 2 เป็นชนิดพันธุ์ของสัตว์ป่าและพืชป่าที่ยังไม่ถึงกับใกล้สูญพันธุ์จึงยังอนุญาตให้ค้าได้ แต่ต้องมีการควบคุมไม่ให้เกิดความเสียหายหรือลดปริมาณลงอย่างรวดเร็วจนถึงจุดใกล้จะสูญพันธุ์ โดยประเทศที่จะส่งออกต้องออกหนังสืออนุญาตให้ส่งออกและรับรองว่าการส่งออกแต่ละครั้งจะไม่กระทบกระเทือนต่อการดำรงอยู่ของชนิดพันธุ์นั้นๆ ในธรรมชาติ

ชนิดพันธุ์ในบัญชีหมายเลข 3 เป็นชนิดพันธุ์ที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายของประเทศใดประเทศหนึ่งแล้ว ขอความร่วมมือประเทศภาคีให้ช่วยดูแลการนำเข้าก็จะต้องมีหนังสือรับรองการส่งออกจากประเทศถิ่นกำเนิด

ตารางที่ 9 แสดงข้อมูลสัตว์ป่าเลี้ยงลูกด้วยนม ที่พบในเขตป่าชุมชนบ้านพร้าว จากการสอบถามจากชุมชน

ลำดับ	ชื่อไทย	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อวงศ์	พรบ. ^{1/}	IUCN ^{2/}	CITES ^{3/}
1	กระรอก	<i>Callosciurus erythraeus</i>	Sciuridae	-	LC	-
2	กระแต	<i>Tupaia glis</i>	Tupaidae	-	LC	-
3	พังพอน	<i>Lepus peguensis</i>	Leporidae	-	LC	-
4	หนู	<i>Rattus rattus</i>	Muridae	-	LC	-

หมายเหตุ 1/พรบ. หมายถึง พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์, 2535 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 P = สัตว์ป่าคุ้มครอง

2/ IUCN หมายถึง การประเมินสถานภาพทางการอนุรักษ์ตาม IUCN (2010)

EN = ใกล้สูญพันธุ์ CR = ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ NT = ใกล้ถูกคุกคาม LC = เป็นกังวลน้อยที่สุด

3/ CITES หมายถึง การประเมินสถานภาพตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES)

ตารางที่ 10 แสดงข้อมูลสัตว์เลื้อยคลานและสัตว์สะเทินน้ำสะเทินบก ที่พบในเขตป่าชุมชนบ้านพร้าว จากการสอบถามจากชุมชน

ลำดับ	ชื่อไทย	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อวงศ์	พรบ. ^{1/}	IUCN ^{2/}	CITES ^{3/}
1	งูสิงหธรรมดา	<i>Ptyas korros</i>	Colubridae	P	LC	-
2	เต่าบก	<i>Indotestudo elongata</i>	Testudinidae	P	CR	-

หมายเหตุ 1/พรบ. หมายถึง พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์, 2535 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 P = สัตว์ป่าคุ้มครอง

2/ IUCN หมายถึง การประเมินสถานภาพทางการอนุรักษ์ตาม IUCN (2010)

EN = ใกล้สูญพันธุ์ CR = ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ NT = ใกล้ถูกคุกคาม LC = เป็นกังวลน้อยที่สุด

3/ CITES หมายถึง การประเมินสถานภาพตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES)

ตารางที่ 11 แสดงข้อมูลนก ที่พบในเขตป่าชุมชนบ้านพร้าว จากการสอบถามจากชุมชน

ลำดับ	ชื่อไทย	ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อวงศ์	พรบ. ^{1/}	IUCN ^{2/}	CITES ^{3/}
1	นกเขา	<i>Streptopelia chinensis</i>	Columbidae	P	LC	-
2	นกกะปูดใหญ่	<i>Centropus sinensis</i>	Cuculidae	P	LC	-
3	นกเอี้ยง	<i>Acridotheres tristis</i>	Sturnidae	P	LC	-
4	นกกระยาง	<i>Ardea alba</i>	Ardeidae	P	LC	-
5	ไก่ป่า	<i>Gallus gallus</i>	Phasianidae	P	LC	-
6	นกจาบคา	<i>Merops philippinus</i>	Meropidae	P	LC	-
7	นกกระจอก	<i>Passer montanus</i>	Passeridae	P	LC	-
8	นกขุนแผน	<i>Urocissa erythrorhyncha</i>	Corvidae	P	LC	-
9	เหยี่ยวแดง	<i>Haliastur indus</i>	Accipitridae	P	LC	-

หมายเหตุ 1/พรบ. หมายถึง พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์, 2535 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 P = สัตว์ป่าคุ้มครอง

2/ IUCN หมายถึง การประเมินสถานภาพการอนุรักษ์ตาม IUCN (2010)

EN = ใกล้สูญพันธุ์ CR = ใกล้สูญพันธุ์อย่างยิ่ง VU = มีแนวโน้มใกล้สูญพันธุ์ NT = ใกล้ถูกคุกคาม LC = เป็นกังวลน้อยที่สุด

3/ CITES หมายถึง การประเมินสถานภาพตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES)

ตารางที่ 12 แสดงภาพของสัตว์ป่าที่สำรวจพบในป่าชุมชนบ้านพร้าวตามบัญชี CITES

	
กระรอก	กระแต
	
นกเอี้ยง	นกกระยางขาว
	
นกเขา	นกกะปูดใหญ่
	
นกขุนแผน	งูสิงชรรมตา

สรุปผลการดำเนินการและข้อเสนอแนะ

จากการสำรวจ รวบรวมข้อมูลจากชุมชน และตรวจเอกสารงานวิจัย สภาพพื้นที่ป่าชุมชนบ้านพร้าวเป็นป่าเต็งรัง สภาพป่ามีความสมบูรณ์ มีพรรณไม้หลากหลายชนิด เช่น ประดู่, ยางพลวง, ยางกราด, พะยุง, เต็ง, ไม้แดง, มะค่าแต้, ประดู่, ไม้เพ็ก เป็นต้น และเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าต่างๆ เช่น กระรอก, กระแต, หนู, นกชนิดต่างๆ เป็นต้น

ดังนั้น ในการพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนสำหรับพื้นที่ที่ต้องการฟื้นฟูให้เป็นพื้นที่อนุรักษ์ดั้งเดิมนั้น ควรกำหนดแนวทางการป้องกันและการปลูกไม้เสริมในพื้นที่ คือ ควรมีการเฝ้าระวังการขโมยตัดโค่น ทำลาย / ตายจากไฟไหม้ตามธรรมชาติได้ และหากมีการปลูกเสริมควรเลือกชนิดไม้ประดู่ ยางกราด ยางพลวง ไม้แดง พะยอม พลวง เต็งนำมาปลูกเสริมในพื้นที่เป็นอันดับแรกก่อนเลือกพืชชนิดอื่นมาปลูกในพื้นที่ ตามข้อมูลการประเมินสถานภาพทางการอนุรักษ์ตาม IUCN ส่วนพืชชนิดอื่นที่จะปลูกเสริมนอกจากชนิดที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ควรเป็นมะค่าแต้, ติ้วแดง, นนทรี, จั้ว, แคล้อย เป็นต้น จะช่วยให้ต้นไม้สามารถเติบโตได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และยังส่งผลให้การฟื้นฟูสภาพป่าอนุรักษ์ดั้งเดิมเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ส่วนสัตว์ป่า ควรให้ความรู้กับชุมชนเกี่ยวกับพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ ปี 2535 และกฎกระทรวง ฉบับที่ 4 ปี 2546 และสถานภาพของสัตว์ป่าตามอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (The Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora : CITES) เพื่อให้ชุมชนเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญของชนิดพันธุ์สัตว์และพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ แนวทางปฏิบัติและร่วมกันอนุรักษ์สัตว์ป่าที่พบในพื้นที่

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ควรให้ความรู้กับชุมชนเกี่ยวกับชนิดป่า และการประเมินสถานภาพของพืชและสัตว์ป่าทางการอนุรักษ์ตาม IUCN เพื่อความเข้าใจ โครงสร้างของชนิดป่าและสถานภาพของพืชและสัตว์ป่า จะช่วยส่งเสริมความเข้าใจ และร่วมกันอนุรักษ์ต่อไป

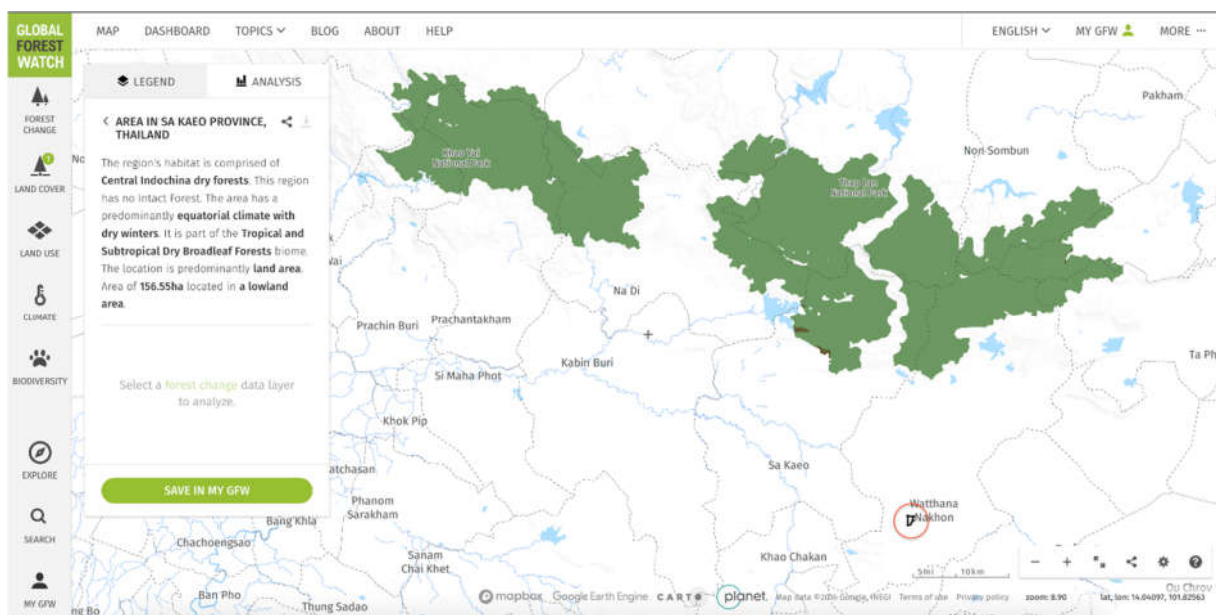
รายงานการตรวจประเมินพื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง (High Conservation Value Area Assessments)

การตรวจประเมินพื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง (High Conservation Value : HCVs) เป็นการตรวจประเมินพื้นที่ป่าชุมชนบ้านพร้าว ซึ่งเป็นพื้นที่อนุรักษ์และเป็นพื้นที่ตัวแทนระบบนิเวศดั้งเดิมของสวนป่าบริษัท ยูคาลิปตัสไทย จำกัด จึงได้ดำเนินการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพและประเมินพื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง (High Conservation Value : HCVs) เพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นที่และใช้ในการวางแผนสำหรับบริหารจัดการ จำแนกพื้นที่อนุรักษ์ และพื้นที่ที่มีคุณค่าสูงด้านการอนุรักษ์

จากการตรวจประเมินค้นหาพื้นที่ HCV ในพื้นที่อนุรักษ์ของสวนป่าและข้อมูลการสำรวจความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ พบ พื้นที่ที่มีคุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง (High Conservation Value : HCVs) ดังนี้

คุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง		สถานภาพ	หลักฐานหรือเหตุผล
HCV1 พื้นที่ที่มีความสำคัญทางความหลากหลายทางชีวภาพ	1.1 พื้นที่อนุรักษ์ที่ทางราชการประกาศ (Protected Area)	ไม่เป็น	1.1 จากการตรวจสอบพื้นที่แล้ว ไม่พบพื้นที่ป่าที่มีความหลากหลายทางชีวภาพในระดับโลก ระดับภูมิภาค หรือระดับประเทศ จึงไม่เป็นพื้นที่ HCVF 1.1 1.2 จากการสำรวจพืชพรรณ พบไม้ประดู่พะยุงในพื้นที่และได้หารือกับคณะกรรมการป่าชุมชนพบว่า ประดู่ พะยุงสามารถปลูกได้ทั่วไปในพื้นที่รอบๆ จึงไม่จัดเป็นพันธุ์พืชหายากและพื้นที่ HCVF 1.2 1.3 ไม่พบที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ประจำถิ่นและไม่พบพื้นที่ใช้ประโยชน์ชั่วคราวของสัตว์ที่อพยพย้ายถิ่น ที่วางไข่และผสมพันธุ์ตามพันธุ์ตามฤดูกาล รวมถึงพื้นที่แหล่งอาหารของสัตว์ จึงไม่จัดเป็น HCVF 1.3 และ HCVF 1.4
	1.2 พื้นที่ที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์สัตว์และพืชที่หายาก, ถูกคุกคามหรือใกล้สูญพันธุ์ (Rare, threatened or endangered species)	ไม่เป็น	
	1.3 พื้นที่ที่เป็นที่อยู่อาศัยของชนิดพันธุ์ประจำถิ่น (Endemic species)	ไม่เป็น	
	1.4 พื้นที่ใช้ประโยชน์ชั่วคราวของสัตว์ที่อพยพย้ายถิ่น ที่วางไข่และผสมพันธุ์ตามฤดูกาล รวมถึงพื้นที่แหล่งอาหารของสัตว์ (Seasonal concentrations of species)	ไม่เป็น	
HCV 2	พื้นที่ขนาดใหญ่ที่มีความสมบูรณ์ของธรรมชาติ เป็นที่อยู่อาศัยและการดำรงชีวิตของชนิดพันธุ์ที่มีจำนวนมากและกระจายอยู่ทั่วทั้งพื้นที่ (Large landscape)	ไม่เป็น	จากการตรวจสอบข้อมูล IFL บน www.globalforestwatch.org แล้ว ไม่พบอยู่ในพื้นที่ป่าที่เป็นป่าระดับโลก ระดับ

คุณค่าด้านการอนุรักษ์สูง	สถานภาพ	หลักฐานหรือเหตุผล	
		ภูมิภาค หรือระดับประเทศที่สำคัญมีอยู่ ภายในหน่วยจัดการ จึงไม่เป็น HCVF2	
HCV 3	พื้นที่ที่เป็นแหล่งระบบที่นิเวศที่หายาก, ถูก คุกคาม และใกล้สูญพันธุ์ (Ecosystems)	ไม่เป็น	จากการตรวจสอบพื้นที่แล้วไม่พบเป็น พื้นที่ที่เป็นระบบนิเวศหายาก ถูกคุกคาม หรือใกล้สูญพันธุ์ จึงไม่เป็น HCVF3
HCV 4 พื้นที่ ที่คุ้มครองป้องกัน ระบบนิเวศ พื้นฐานในสภาวะ วิกฤต (Basic ecosystems service in critical situations)	4.1 พื้นที่รองรับและดูดซับน้ำ (Water catchments)	ไม่เป็น	จากการตรวจสอบพื้นที่แล้วไม่พบเป็น พื้นที่ที่ต้นน้ำ รองรับน้ำ ดูดซับน้ำหรือการ กักเซาะพังทลายของดินและพื้นที่ป้องกัน ไฟป่า จึงไม่เป็น HCVF4
	4.2 พื้นที่ป้องกันและควบคุมการพังทลาย ของดิน (Erosion control)	ไม่เป็น	
	4.3 พื้นที่ที่เป็นแนวป้องกันไฟธรรมชาติ (Barriers to destructive fire)	ไม่เป็น	
HCV 5	พื้นที่ที่เป็นแหล่งรองรับในกิจกรรมแหล่ง เก็บหาและใช้ประโยชน์ปัจจัยพื้นฐานของ ชุมชนท้องถิ่นและของสัตว์ ประกอบด้วย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษา (Basic needs)	ไม่เป็น	จากการตรวจสอบพื้นที่แล้วและสัมภาษณ์ ชุมชน มีการเก็บเห็ด เก็บผักตามฤดูกาล แต่ ไม่ได้เป็นปัจจัยหลักในการดำรงชีพ จึงไม่ พบใช้ประโยชน์ปัจจัยพื้นฐานของชุมชน ท้องถิ่น จึงไม่เป็น HCVF5
HCV 6	พื้นที่ที่เป็นแหล่งที่แสดงถึงความเป็น เอกลักษณ์วัฒนธรรม จารีตประเพณี ของ ชุมชนท้องถิ่น (Cultural identity)	ไม่เป็น	จากการตรวจสอบพื้นที่แล้วไม่และ สัมภาษณ์ชุมชน ไม่พบสภาพพื้นที่ที่เป็น แหล่งที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ วัฒนธรรม จารีตประเพณี ของชุมชน ท้องถิ่น จึงไม่เป็น HCVF6

ภาพที่ 1 ภาพถ่ายดาวเทียมแสดงที่ตั้งพื้นที่ป่าชุมชนบ้านพร้าว เปรียบเทียบพื้นที่ Intact Forest Landscapes (IFL)

เอกสารอ้างอิง

รัชพิมุข ยะธา สถิตย์ ถิ่นกำแพง และ ดอกกรัก มารอด. 2564. โครงสร้างและความหลากหลายของพรรณไม้ในแปลงถาวรป่าเต็งรังขนาด 16 เฮกตาร์ บริเวณสถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช จังหวัดนครราชสีมา. การประชุมวิชาการเครือข่ายวิจัยนิเวศวิทยาป่าไม้ประเทศไทย ครั้งที่ 10 มหาวิทยาลัยแม่โจ้-แพร่ เฉลิมพระเกียรติ ระหว่าง วันที่ 4-5 กุมภาพันธ์.ศ. 2564

ปาริณา ธนโรจนกุล, พุทธิ ราชรักษ์ และวิรงรอง ดวงใจ. 2560. สังคมพืชไม้ป่าระยะเริ่มต้นพัฒนาในพื้นที่ป่าชุมชนอนุรักษ์ 3 แห่งจังหวัดปราจีนบุรีและจังหวัดสระแก้ว. การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ครั้งที่ 55 สาขาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ น.875-883

พนม สุทธิศักดิ์โสภณ และจักรพงษ์ รัตตะมณี. 2562. ความหลากหลายชนิดของพืชพื้นล่างของป่าเต็งรังในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านพร้าว อำเภอดอนนาค จังหวัดสระแก้ว. วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) ปีที่ 11 ฉบับที่ 22 กรกฎาคม - ธันวาคม 2562.

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1 ความรู้เกี่ยวกับพืชต่างถิ่นรุกราน

ชนิดพันธุ์ต่างถิ่น คือ สิ่งมีชีวิตที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในถิ่นใดถิ่นหนึ่ง แต่ถูกนำเข้ามาจากถิ่นอื่น ซึ่งอาจจะสามารถดำรงชีวิตอยู่และสืบพันธุ์ได้หรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของปัจจัยแวดล้อมและการปรับตัวของชนิดพันธุ์นั้นๆ ดังนั้น จึงไม่ใช่ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นทุกชนิดที่จะสร้างความเสียหายให้แก่ระบบนิเวศ และชนิดพันธุ์ท้องถิ่น แต่ต้องเป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่มีความสามารถในการดำรงชีวิต ตั้งถิ่นฐาน และสืบพันธุ์แพร่กระจายในธรรมชาติได้จนกลายเป็นชนิดพันธุ์เด่นใน สิ่งแวดล้อมใหม่ หรือที่ เรียกว่า **ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน (Invasive alien species)**

ตัวอย่างชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกราน (Invasive alien species) ที่เป็นไม้ยืนต้น ได้แก่

1. กระถินณรงค์
2. กระถินเทพา
3. กระถินยักษ์
4. กระถินหางกระรอก

1. กระถินณรงค์ (*Acacia auriculiformis* A.Cunn. ex Benth.)

วงศ์ Fabacea ชื่อสามัญ : Earleaf Acacia, Earpod wattle, Northern black wattle, Papuan wattle, Tan wattle

ถิ่นกำเนิด : หมู่เกาะโมลุกกะ นิวกินี ถึงออสเตรเลีย

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ :

ไม้ต้น สูงได้ถึง 15 ม. ในระยะต้นกล้าใบเป็นแบบใบประกอบขนนกสองชั้น ต้นโตก้านใบกลายเป็นใบ เรียงเวียนแผ่ก้านใบรูปขอบขนานโค้ง ปลายเรียวแหลมทั้ง 2 ด้าน กว้าง 1.2- 2.5 ซม. ยาว 8-20 ซม. ช่อดอกแบบช่อกระจุก ดอกไร้ก้าน กลีบเลี้ยงและกลีบดอกสั้นมาก เกสรเพศผู้สี่เหลี่ยม ฝักแบนกว้าง 1-5 ซม. ยาว 6-7 ซม. บิดม้วนเป็นวง มี 5-12 เมล็ด เมล็ดรูปไข่หรือรูปรี ยาว 4-6 ซม.

นิเวศวิทยาและการแพร่กระจายพันธุ์ :

กระถินณรงค์ชอบขึ้นในที่โล่งแจ้ง สามารถปรับตัวขึ้นได้ในที่แห้งแล้ง พื้นที่น้ำท่วมขัง ดินลูกรัง ดินทรายจัด ขยายพันธุ์ด้วยเมล็ด

โทษ : เป็นพืชที่โตเร็ว มีนิสัรุกรานพืชพื้นเมือง ไบย่อยสลายยาก มีสารเคมียับยั้งการงอกของพืชชนิดอื่น แข็งแรงที่อยู่อาศัยของพรรณไม้พื้นเมือง คุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพ ก่อให้เกิดความสูญเสียด้านสิ่งแวดล้อม

ประโยชน์ : ใช้ทำฟืน ทำเสา เฟอร์นิเจอร์ กรอบประตู-หน้าต่าง ทำเยื่อกระดาษ ปลูกให้ร่มเงา

หมายเหตุ กระถินณรงค์ ถูกจัดให้เป็นชนิดพันธุ์ต่างถิ่นรุกรานรายการที่ 1 (ชนิดพันธุ์ต่างถิ่นที่รุกรานแล้ว ประเภทชนิดพันธุ์ต่างถิ่นรุกรานที่มีการส่งเสริมให้ใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ จะต้องมีการป้องกันการรุกราน)

ที่มา : สำนักวิจัยการอนุรักษ์ป่าไม้และพันธุ์พืช

2. กระจดินเทพา (*Acacia mangium* Willd.)

วงศ์ Fabaceae

ชื่อสามัญ : Maingium, Hickory wattle, Brown salwood, Sabah salwood

ถิ่นกำเนิด : ตอนเหนือของออสเตรเลีย เกาะนิวกินี หมู่เกาะโมลุกกะ

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ :

ไม้ต้น ไม้ผลัดใบ สูง 10-20 ม. ลำต้นเปลาตรง เปลือกแตกเป็นสะเก็ดมน กิ่งเกลี้ยงเป็นเหลี่ยม ต้นกล้าใบเป็นใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ต้นโตก้านใบกลายเป็นใบ เรียงเวียน รูปหอกและโค้งกว้าง 3-7 ซม. ปลายและโคนใบเรียวแหลม มีเส้นใบตามแนวยาว 3-4 เส้น ผิวเกลี้ยง ช่อดอกคล้ายหางกระรอกสีเหลือง-ขาว ยาว 10 ซม. ฝักแบบรูปแถบยาวได้ถึง 15 ซม. กว้าง 1-1.5 ซม. ขดม้วนกลม

นิเวศวิทยาและการแพร่กระจายพันธุ์

กระจดินเทพาถูกนำเข้ามาปลูกในประเทศไทยประมาณ 40 ปีมาแล้ว ต่อมาได้มีการปรับตัวให้สามารถขยายพันธุ์ได้เองตามธรรมชาติเป็นอย่างดี เข้าไปปกคลุมพื้นที่รกร้างและป่าที่เสื่อมโทรม

ประสิทธิภาพการรุกราน

เป็นพืชที่โตเร็วและมีนิสัยรุกรานพืชพื้นเมือง โดยเฉพาะในพื้นที่ราบใกล้ชายฝั่งทะเล ซึ่งมีการระบอบที่ค่อนข้างรุนแรง พื้นที่ที่มีกระจดินเทพาปกคลุมจำนวนมากเท่าไร จะยิ่งทำให้ป่าไม้พื้นฟูตัวเองช้าลง เนื่องจากใบและเปลือกกระจดินเทพาที่ร่วงหล่นอยู่ใต้ต้นมีสารเคมีที่ยับยั้งการงอกของเมล็ดพืชเกือบทุกชนิด สารดังกล่าวยังคงค้างอยู่ในดินอีกด้วย

การควบคุม : ใช้วิธีตัด แล้วขุดหรือไถให้ถึงราก รวบรวมเผาทำลายส่วนต้นกล้าที่เกิดขึ้นภายใต้เรือนยอดให้ใช้วิธีถอน/ขุด หากยังมีการแตกหน่อขึ้นมาอีกจากชิ้นส่วนราก/เหง้าเดิมให้ขุดออกซ้ำอีกครั้ง หรือร่วมกับการปลูกพันธุ์ไม้ป่าโตเร็วพวกพืชเบิกนำ เข้าไปยึดครองพื้นที่แทน การกำจัดจะต้องติดตามต่อไปปีประมาณ 3-5 ปี

3. กระจินยักษ์ (*Leucaena leucocephala* (Lam.) de Wit)

วงศ์ : Fabaceae ชื่อสามัญ : Lead tree, White lead tree, Leucaena

ถิ่นกำเนิด : เขตร้อนของอเมริกากลาง

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ :

ไม้ต้นสูง 5-10 ม. ใบประกอบแบบขนนกสองชั้น ใบย่อยรูปขอบขนานถึงรูปแถบ ยาว 0.6-2 ซม. โคนเบี้ยว แผ่นใบด้านล่างมีนวลช่อดอกแบบช่อกระจุกแน่น แยกแขนงแบบช่อกระจุก ก้านช่อยาว 2-5 ซม. กลีบดอก 5 กลีบ รูปใบพาย เกสรเพศผู้ 10 เกสร สีกแบนรูปแถบ ยาว 15-20 ซม. มี 10-20 เมล็ด

นิเวศวิทยาและการแพร่กระจายพันธุ์

กระจินยักษ์ชอบขึ้นตามที่รกร้าง ที่เปิดโล่งทั่วไป ทั้งในเขตเมืองและชนบท ป่าเบญจพรรณและป่าดิบแล้งที่เสื่อมโทรม หรือตามชายขอบป่าในพื้นที่ระดับต่ำจนถึงระดับ 500 ม. ออกดอกและติดผลตลอดทั้งปี ชอบสภาพภูมิอากาศที่มีปริมาณน้ำฝน 600-2,000 มม./ปี และมีช่วงฤดูแล้งที่ยาวนานมากกว่า 4 เดือน การแพร่กระจายพันธุ์ฝักแก่และแห้งจะแบนและมีน้ำหนักเบา สามารถปลิวไปตามลมพายุได้ไกล นอกจากนี้สัตว์ที่กินฝักหรือเมล็ดยังเป็นพาหะในการแพร่กระจายเมล็ด

ประสิทธิภาพการรุกราน :

กระจินยักษ์เป็นไม้โตเร็ว สามารถเจริญเติบโตได้ดี ผลิตเมล็ดจำนวนมากและมีอัตราการงอกสูงมาก เมล็ดที่ฝังอยู่ในดินมีอายุยืน 10-20 ปี สามารถออกดอกและติดฝักได้เมื่ออายุเพียง 1-2 ปี ต้นที่อายุ 2-5 ปี สามารถผลิตเมล็ดได้ 40,000-150,000 เมล็ด/ต้น/ปี กระจินยักษ์มีระบบรากที่ลึกและหนาแน่นแย่งสารอาหารต้นไม้ป่าจนกระทั่งถูกปกคลุมพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังมีสารเคมีจากใบและฝักที่ร่วงหล่นสู่พื้นดินจะยับยั้งการงอกของเมล็ดและการเจริญเติบโตของพืชชนิดอื่นๆ ที่ขึ้นอยู่ใกล้เคียงอีกด้วย

การควบคุม : ใช้วิธีตัด แล้วขูดหรือไถให้ถึงราก รวบรวมเผาทำลาย ส่วนต้นกล้าที่เกิดขึ้นภายในเรือนยอดให้ถอนหรือขูดออก หากยังแตกหน่อขึ้นมาอีกจากชั้นส่วนรากหรือเหง้าเดิมให้ขูดออกซ้ำอีกครั้ง หรือปลูกไม้ป่าโตเร็วที่เป็นพืชเบิกนำ (Pioneer species) เข้าไปยึดครองพื้นที่แทนการกำจัดจะต้องติดตามต่อไปอีกประมาณ 3-5 ปี

4.กระถินหางกระรอก (*Prosopis juliflora* (Sw.) DC.)

วงศ์ : Fabaceae ชื่อเรียกอื่นๆ : หนามปีศาจ, Prosopis, Mesquite

ถิ่นกำเนิด : เม็กซิโก เวเนซุเอลา เปรู แคริบเบียน

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์ :

ไม้พุ่ม สูงได้ถึง 9 ม. กิ่งมีหนามแข็งแรง ยาว 3-5 ซม. ใบประกอบแบบขนนกสองชั้นปลายคู่ ช่อดอกคล้ายหางกระรอก สีขาวถึงเหลืองอ่อน ยาว 8-12 ซม. ผลเป็นฝักแบน ยาว ปลายโค้ง ห้อยลง ยาว 10-15 ซม. กว้าง 1 ซม. เมล็ดแบบรูปหยดน้ำ ยาว 5 ซม.

นิเวศวิทยาและการแพร่กระจายพันธุ์ :

ในประเทศไทยชอบขึ้นในดินทรายหรือตามพื้นที่ดินเค็มตามแนวรอยต่อของป่าชายเลนกับป่าบกที่เสื่อมโทรม พบตั้งแต่หาดเจ้าสำราญ อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ลงไปถึงอำเภอสามร้อยยอด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สันนิษฐานว่าเข้าสู่ประเทศไทยโดยการเคลื่อนย้ายปศุสัตว์จากประเทศพม่า เมื่อ 30 กว่าปีที่ผ่านมา

ประสิทธิภาพการรุกราน :

ต้นที่มีอายุ 2-3 ปีที่สามารถออกดอกและติดผลได้ ต้นที่มีอายุมากกว่า 5 ปี จะผลิตเมล็ดได้ 50,000-200,000 เมล็ดต่อปี เข้าไปปกคลุมที่รกร้างอย่างรวดเร็วจนแน่นทึบยากที่จะเข้าไปกำจัด เพราะมีหนามที่ยาวแหลมคมและแข็งแรง สามารถแทงทะลุยางรถยนต์ได้

การควบคุม : ใช้วิธีตัด ขุด หรือใช้รถดินตะขบไถให้ถึงราก รวบรวมเผาทำลาย ร่วมกับการปลูกพืชเบิกนำท้องถิ่น เข้าไปยึดครองพื้นที่แทน ต้องกำจัดอย่างต่อเนื่อง 3-5 ปี